

תנ"ך

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	—	עיון בתורה (ספר שמות עם מפרשים)	—	(16x3)	—	48 נקודות
פרק שני	—	עיון בנביאים אחרונים	—	(9x4)	—	36 נקודות
פרק שלישי	—	עיון בכתובים	—	(8x2)	—	16 נקודות
	—		—	סה"כ	—	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם ונקי, בלי פירושים ובלי תוספות.
- ד. הוראות מיוחדות: בפרק השני יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י אן מצודת דוד. בפרק השלישי יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י אן מצודת דוד.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — עיון בתורה (ספר שמות עם מפרשים) (48 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 1-4 (לכל שאלה — 16 נקודות).

1. שמות, י"א, א'-ה'

א. "דבר נא באֲזְנֵי הָעָם" (פסוק ב').

רש"י: "אין נא אלא לשון בקשה".

מדוע היה צריך ה' לבקש ממושה שידבר באוזני העם? (5 נקודות)

ב. עיין בפסוק ד', ובפרק י', פסוקים כ"ח-כ"ט.

על פי רש"י, הסבר מתי נאמרה נבואה זו (פסוק ד') למשה, ומדוע יש לפרש כך את הפסוק. (5 נקודות)

ג. "כחצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים ומת כל בכור" (פסוקים ד'-ה').

"ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור" (פרק י"ב, פסוק כ"ט).

מהו ההבדל בין שני הפסוקים בנוגע לציון הזמן של מכת בכורות, ומהו ההסבר של רש"י להבדל זה על פי הפשט

או על פי הדרש? (6 נקודות)

2. שמות, י"ג, י"ז-י"ט

א. "ולא נָחָם אֱלֹקִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרֹב הוּא" (פסוק י"ז).

הסבר מדוע לא הנחה ה' את ישראל לעבור דרך ארץ פלשתים, על פי רש"י ועל פי ספורנו. (6 נקודות)

ב. "ויסב אלקים את העם דרך המדבר... וְחַמְשִׁים עֶלּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" (פסוק י"ח).

על פי רש"י, הסבר את המילה חַמְשִׁים ואת הקשר בין שני חלקי הפסוק.

(5 נקודות)

ג. "כִּי הִשָּׁבַע הֵשָׁבִיעַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (פסוק י"ט).

על פי רש"י, הסבר את הכפילות במילים "הִשָּׁבַע הֵשָׁבִיעַ", וכתוב מדוע היה צורך בכפילות זו. (5 נקודות)

3. שמות, י"ז, א'-ח'

א. "וַיָּרֶב הָעָם עִם מֹשֶׁה" (פסוק ב').

"וַיִּלֶן הָעָם עַל מֹשֶׁה" (פסוק ג').

על פי רמב"ן לפסוק א', הסבר את ההבדל בין משמעות המילה "וירב" ובין משמעות המילה "וילן", ותאר

את השתלשלות העניינים בפסוקים א'-ד'. (6 נקודות)

ב. "וַיִּמְסֹךְ אֲשֶׁר הָפִית בּוֹ אֶת הַיָּאֹר קַח בִּידְךָ" (פסוק ה').

על פי רש"י, מדוע הוזכר המעשה שעשה משה בַּמָּטָה בעבר? (4 נקודות)

ג. "וַיִּבְאֵא עַמְלָק" (פסוק ח').

רש"י: "סמך פרשה זו למקרא זה".

אילו פרשיות נסמכו, ומה לומדים מסמיכות זו? הסבר את תשובתך בעזרת המשל שבדברי רש"י. (6 נקודות)

4. שמות, י"ט, ז'-י"א

א. "וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הָעָם אֶל ה'" (פסוק ח').

על פי רש"י, הסבר את הקושי בפסוק, וכתוב את התירוץ לקושי זה. (6 נקודות)

ב. "וַיֹּגֵד מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הָעָם אֶל ה'" (פסוק ט').

על פי רש"י, מה הם "דברי העם" שמסר משה לה'? (4 נקודות)

ג. עיין בפסוקים י'-י"א.

על פי ספורנו לפסוק י"א, הסבר מהי משמעות הציווי "והיו נְכֻנִים". (6 נקודות)

פרק שני — עיון בנביאים אחרונים (36 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 5-9 (לכל שאלה — 9 נקודות).

שים לב: בשאלות שבחרת, יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

5. **ישעיה**, מ"ג, א'-י'

א. "אל תירא כי גאלתיך קראתי בשמך לי אתה" (פסוק א').

ציין שניים מן המאורעות הרמוזים בפסוקים א'-ג', והסבר את עזרת ה' לישראל בכל אחד מן המאורעות שציינת.

(3 נקודות)

ב. עיין בפסוק ז'.

"אין הקב"ה מְכָה את ישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחילה" (**תלמוד בבלי**, מגילה, יג, ע"ב).

הסבר כיצד מאמר חז"ל זה בא לידי ביטוי בפסוק ז'. (3 נקודות)

ג. עיין בפסוקים ט'-י'.

מהי העדות שמעידים בני ישראל, ומדוע רק הם יכולים להעיד על כך? (3 נקודות)

6. **ישעיה**, נ"ז, ט"ו-כ"א

א. "כי לא לעולם אריב" (פסוק ט"ז).

הסבר מהי המריבה שבדברי הנביא, ומדוע מריבה זו לא תימשך לעולם. (3 נקודות)

ב. עיין בפסוק י"ט.

הסבר מיהו "הרחוק" ומיהו "הקרוב", וכתוב מהו ניב השפתים שייברא להם. (3 נקודות)

ג. עיין בפסוקים כ'-כ"א.

(1) על איזה סוג רשעים מדובר בפסוקים אלה?

(2) כיצד הנאמר בפסוק כ"א מתיישב עם הנאמר בפסוק י"ט ("שלום שלום לרחוק ולקרוב")?

(3 נקודות)

7. ירמיה, ט', א'-י"ג

- א. על פי פסוקים ב'-ז', הנביא מוכיח את העם על חטא השקר.
הסבר את הדימוי שמוזכר בפסוק ב' ואת הדימוי שמוזכר בפסוק ז'. (3 נקודות)
- ב. "הנני צורפם וּבְחַנְתִּים כי איך אעשה מפני בת עמי" (פסוק ו').
הסבר את הקשר בין שני חלקי הפסוק. (3 נקודות)
- ג. "על עזבם את תורתי אשר נתתי לפניהם" (פסוק י"ב).
הסבר מה פסוק זה מוסיף על התוכחה שבפסוקים א'-ח'. (3 נקודות)

8. יחזקאל, ב', א'-י'

- א. עיין בפסוקים א'-ג'.
(1) מדוע יחזקאל מכונה "בן אדם" (פסוק א')?
(2) מי הם "גוים המורדים" (פסוק ג')?
(3 נקודות)
- ב. עיין בפסוקים ה'-ז'.
על פי פסוקים אלה, בני ישראל יתעלמו מדברי הנביא. אם כן, מהי מטרת הנבואה? הסבר את תשובתך.
(3 נקודות)
- ג. "קנים וְהָגָה וְהָיָה" (פסוק י').
הסבר את המשמעות של המילים האלה. (3 נקודות)

9. יחזקאל, י"ח

- א. בפרק י"ח מוזכרות טענות של בני ישראל אל ה'.
הסבר את הטענה של בני ישראל שבפסוק ב', וכתוב את תשובת ה' שבפסוקים ד', י"ח-כ' על טענה זו.
(3 נקודות)
- ב. בפסוקים י'-י"ג מוזכרות כמה עֲבֻרוֹת של בני ישראל.
עיין בפסוקים אלה, והסבר כָּל אַחַת מן העֲבֻרוֹת האלה:
— "גם אל ההרים אכל" (פסוק י"א)
— "חבל לא ישיב" (פסוק י"ב)
— "בנשך נתן ותרבית לקח" (פסוק י"ג)
(3 נקודות)
- ג. הסבר את הטענה של בני ישראל שבפסוק כ"ה, וכתוב את תשובת ה' שבפסוקים כ"ו-כ"ח על טענה זו.
(3 נקודות)

פרק שלישי — עיון בכתובים (16 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 10-12 (לכל שאלה — 8 נקודות).

שים לב: בשאלות שבחרת, יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

10. תהלים, א'

- א. הסבר את משמעות ההדרגה הבאה לידי ביטוי בשלושת הפעלים שבפסוק א'. (3 נקודות)
- ב. עיין בפסוק ב'.
- הסבר את הקשר בין פסוק ב' ובין פסוק א'. (2 נקודות)
- ג. עיין בפסוקים ה'-ו'.
- הסבר את הקשר בין שני הפסוקים. (3 נקודות)

11. תהלים, מ"ז

- א. מהי התקופה שעליה מדובר במזמור? בסס את דבריך על פסוק ה'. בתשובתך הסבר את פסוק ה'. (3 נקודות)
- ב. "עלה אלקים... בקול שופר" (פסוק ו').
- על איזו תרועה מדובר? (2 נקודות)
- ג. "נדיבי עמים נאספו" (פסוק י').
- הסבר את הכינוי "נדיבי עמים". (3 נקודות)

12. תהלים, קל"ז

- א. עיין בפסוקים א'-ג'.
- מהי התקופה שעליה מדובר במזמור, ומי הם הדוברים בפסוקים ב'-ג'? (2 נקודות)
- ב. עיין בפסוקים ה'-ו'.
- אבן עזרא (פסוק ה'): "דברי כל אחד מהמשוררים בליבם. וטעם 'אשכחך' כנגד 'בזכרנו', וטעם 'ימיני' בעבור 'בְּנִדְרוֹתֵינוּ', כי בימין ניגון המיתרים."
- על פי אבן עזרא, מי הם הדוברים בפסוק זה? הסבר את תוכן דבריהם בהקשר של פסוקים א'-ב'. (3 נקודות)
- ג. עיין בפסוק ז'.
- הסבר מהו "יום ירושָׁלָּם", ומה מבקשים מה' לזכור. (3 נקודות)

בהצלחה!